

Budget 2024-2027

Generelle bemærkninger

November 2023

1. Det overordnede budget

Byrådet godkendte den 12. oktober 2023 budgettet for 2024 med tilhørende budgetoverslag for årene 2025-2027, med følgende resultat:

Hovedoversigt - Budget 2024-2027

Alle beløb i 1.000 kr. - Negative beløb = indtægt	Forventet regnskab 31.07.2023	Vedttaget budget 2024	Overslag 2025	Overslag 2026	Overslag 2027
Indtægter i alt	-2.486.873	-2.648.623	-2.690.977	-2.815.730	-2.905.272
- Heraf skatter	-1.809.537	-1.957.783	-1.980.863	-2.056.050	-2.103.708
- Heraf tilskud og udligning	-677.336	-690.841	-710.114	-759.679	-801.563
Egentlig Drift inkl. refusion	2.371.329	2.478.494	2.478.269	2.495.893	2.511.205
Afsat bufferpulje vedr. servicedrift	0	18.075	18.078	18.160	18.221
Drift inkl. refusion i alt	2.371.329	2.496.569	2.496.347	2.514.053	2.529.426
Renter	8.727	14.273	12.818	11.170	7.337
Pris- og lønfremskrivning		0	112.315	231.577	357.663
Resultat af ordinær drift	-106.817	-137.781	-69.498	-58.930	-10.846
Bruttoanlægsudgifter	140.509	109.937	108.491	54.570	77.749
Efterfølgende anlægsændringer 2023 - Udgifter	2.385				
Anlægsindtægter	-61.189	-51.560	-45.740	-1.694	0
Anlæg i alt	81.705	58.377	62.751	52.876	77.749
Resultat i alt	-25.112	-79.404	-6.746	-6.054	66.903
Optagelse af lån	-75.100	-17.202	-12.437	-12.876	-27.946
Afdrag på lån m.v.	64.826	67.857	67.070	169.936	68.307
Balanceforskydninger	20.798	-25.264	-25.146	-127.414	-18.286
Finansiering i alt	10.524	25.390	29.487	29.647	22.075
Ændring af likvide aktiver					
+ = Forbrug af likviditet	-14.588	-54.014	22.741	23.593	88.978
- = Tilgang af likviditet					
Beregnet ultimolikviditet	29.974	83.987	61.247	37.654	-51.324
Negative beløb = likviditet under nul					
Laveste forventede gennemsnitslikviditet	126.459	121.249	166.153	160.431	96.872
Beregnet gennemsnitslikviditet hvis opsparing bruges		118.729	156.126	130.431	56.872
Opsparingspulje til anlæg - viser akkumuleret opsparing		10.000	20.000	30.000	40.000

Ud over den talmæssige opstilling, som viser det samlede resultat af det vedtagne budget fordelt på budgetposter, er der opgjort en række nøgletal i forhold til udmeldte rammer og kommunens egne målepunkter, jf. den økonomiske politik m.v.

Nøgletal

Strukturel balance (i mio. kr., årets priser):

Strukturel balance (- = ubalance) (beregnet med anlægsudgifter svarende til KL's anlægsramme)	-6,5	-76,0	-87,4	-132,5
--	------	-------	-------	--------

Serviceammen (i mio. kr., 2024-priser):

Serviceudgifter ex. bufferpulje	1.807,4	1.807,8	1.816,0	1.822,1
KL's servicedriftsramme (2024 PL)	1.849,3	1.849,3	1.849,3	1.849,3
Resultat af budgetforslag uden bufferpuljer (- = overskridelse)	41,8	41,5	33,2	27,2
Bufferpulje til servicedriftsrammen	18,1	18,1	18,2	18,2
Serviceudgifter inkl. bufferpulje	1.825,5	1.825,8	1.834,2	1.840,3
Afvigelse i forhold til servicedriftsrammen (- = overskridelse)	23,7	23,4	15,1	9,0

Anlægsrammen (i mio. kr., årets priser):

KL's anlægsramme	94,5	96,5	96,7	93,3
Bruttoanlægsudgifter	109,9	108,5	54,6	77,7
Overholdelse af anlægsramme (- = overskridelse)	-15,4	-12,0	42,1	15,6
Beregnet anlægsramme efter befolkningstal	101,8	101,8	101,8	101,8
Overholdelse af befolkningsfordelt anlægsramme (- = overskridelse)	-8,1	-6,7	47,2	24,1

Langfristet gæld ultimo året (i mio. kr., årets priser):

Skattefinansieret gæld ex. indefrosne ejendomsskatter	577,4	550,8	510,3	475,9	450,6
Gæld vedrørende ældre- og plejeboliger	130,5	118,3	106,2	94,1	82,1
Gæld vedr. indefrosne feriepenge	99,5	99,3	99,1	98,3	97,0
Langfristet gæld i alt	807,4	768,4	715,5	668,3	629,7
Skattefinansieret gæld pr. indbygger i kr.	18.325	17.377	16.014	14.888	14.122
Skattefinansieret gæld og gæld vedr. indefrosne feriepenge pr. indbygger i kr.	21.481	20.509	19.123	17.962	17.163

Hovedoversigtens poster og de enkelte nøgletal bliver nærmere gennemgået i afsnit 3.

Det skal bemærkes, at der i det efterfølgende er foretaget afrundinger af de enkelte delbeløb, som kan medføre, at eventuelle sammentællinger ikke stemmer på sidste decimal i forhold til hovedoversigten.

2. Generelle budgetforudsætninger

I det efterfølgende er beskrevet de generelle budgetforudsætninger, som danner baggrund for det vedtagne budget.

2.1. Budgetprocessen

Budgetlægningen for 2024-2027 tog udgangspunkt i budgetoverslaget for 2024, som det så ud ved vedtagelsen af flerårsbudgettet 2023-2026.

I forhold hertil er der indarbejdet en række korrektioner for forhold, som har ændret sig i perioden fra vedtagelsen af budget 2023-2026 i oktober 2022 til afholdelsen af budgetseminaret for Byrådet den 31. august og 1. september 2023.

Dette er eksempelvis:

- Opdateret pris- og lønfremskrivning
- Ny lovgivning
- Ny befolkningsprognose
- Politiske beslutninger, herunder konsekvenserne af forventet regnskab til og med 31. juli 2023
- Ændringer i mængder og priser

Budgettet for en række politikområder lægges på baggrund af aktivitetsbaserede budgetmodeller baseret på mængder, enhedspriser og serviceniveauer. Disse budgetter genberegnes i løbet af budgetprocessen med opdaterede oplysninger for at sikre, at budgetteringen er tilpasset demografien og samfundsudviklingen i øvrigt.

Den 25. maj 2023 indgik KL og regeringen en økonomiaftale for 2024, som dels har stor betydning for kommunens indtægter og dels sætter rammerne for de kommunale udgifter. De væsentligste elementer i denne aftale var:

- En samlet ramme for de kommunale serviceudgifter på 303,7 mia. kr. inklusive konsekvenserne af lov- og cirkulæreændringer. Halsnæs kommunes andel heraf udgør 1.835,1 mio. kr. Hertil kommer en ekstraordinær forhøjelse af rammen på 1,7 mia. kr., hvoraf kommunens andel udgør 10,3 mio. kr. således at aftalen gav en samlet ramme på 1.845,3 mio. kr. I forbindelse med finanslovsudspillet blev der ekstraordinært afsat en yderligere ramme på 650 mio. kr., hvoraf Halsnæs' andel kan opgøres til 3,9 mio. kr., således at kommunens endelige ramme udgør 1.849,3 mio. kr.
- En samlet ramme for kommunernes anlægsudgifter på 19,3 mia. kr., idet der heri indgik et løft på 0,2 mia. kr. til udvidelse af den kommunale botilbudskapacitet på socialområdet. I lighed med sidste års budgetproces, har KL udmeldt en kommunefordelt anlægsramme baseret på de enkelte kommuners anlægsudgifter de seneste 10 år med forskellige korrektioner. Her udgør Halsnæs Kommunes ramme 94,5 mio. kr. Den anvendte metode giver kommunen en noget lavere ramme, end hvis den samlede ramme var fordelt efter befolkningstal, der ville have givet kommunens en anlægsramme på 101,8 mio. kr.
- At i alt 4,0 mia. kr. af kommunernes samlede bloktilskud er gjort betinget af, at kommunernes budgettering under ét overholder de aftalte rammer for service (3,0 mia. kr.) og anlæg (1,0 mia. kr.). Herudover kan der også være en sanktion i form af bloktilskudsmodregning, såfremt kommunerne samlet set har overskredet servicerammen i regnskabssituationen.

- Aftalen i forhold til servicedriften indeholder desuden en forudsætning om, at kommunerne samlet set nedbringer deres udgifter til administration med i alt 0,7 mia. kr., hvilket svarer til 3,75 mio. kr. for Halsnæs Kommune
- I forhold til kommunernes skattefastsættelse indeholdt aftalen en forudsætning om uændret skat i kommunerne med en tilskudsramme til at hæve og sænke skatten for i alt 35 mio. kr. Halsnæs Kommune opfylder imidlertid ikke kriterierne for at ændre skatten.
- Herudover indeholdt aftalen en ekstraordinær forhøjelse af tilskudspuljen til særligt vanskeligt stillede kommuner på 100 mio. kr. i forhold til 2023, således at den samlede ansøgningspulje udgjorde 734,4 mio. kr., idet den oprindelige pulje løbende er blevet prisreguleret.
- På lånesiden indeholdt aftalen – ud over den ordinære lånepulje på 200 mio. kr. til anlægsprojekter, som ikke er en del af selve økonomiaftalen – en lånepulje på 200 mio. kr. øremærket til kommunale investeringer i udvidelse af botilbudskapaciteten på socialområdet samt en lånepulje på 300 mio. kr. til imødegåelse af likviditetsmæssige konsekvenser som følge af ny afregningsmodel vedr. ejendomsskatter.

Efter indgåelsen af økonomiaftalen blev budgettet opdateret med de aftalte økonomiske rammer herunder indtægter fra skat, tilskud og udligning baseret på det statsgaranterede udskrivningsgrundlag. Desuden blev et tildelt særtilskudsbeløb på 30,0 mio. kr. fra puljen til vanskeligt stillede kommuner indarbejdet, da dette blev tildelt efter ansøgning.

Ud over ansøgning om særtilskud, blev der også ansøgt om dispensation til optagelse af lån fra den ordinære anlægspulje, men kommunen fik ikke nogen dispensation. Kommunen søgte også om dispensation til at optage lån vedr. likviditetstab og fik tilsagn om at kunne låne 25 mio. kr., men valgte ikke at gøre brug af denne mulighed.

Sideløbende med den tekniske tilretning af budgetgrundlaget blev der af administrationen udarbejdet en række forslag til henholdsvis effektiviseringer, reduktioner og udvidelser af henholdsvis drifts- og anlægsbudgettet til brug for den politiske prioritering.

Ovenstående var udgangspunktet for de politiske drøftelser på Byrådets budgetseminar den 31. august og 1. september 2023.

Efterfølgende vedtog et samlet Byråd den 12. oktober 2023 budgettet for 2024-2027.

Budgetaftalen findes i sin samlede ordlyd som særskilt dokument.

2.2. Forventninger til regnskab 2023

En væsentlig forudsætning for budgettets likviditetsnøgletal er forventningerne til regnskab 2023, idet det forventede regnskabsresultat har indflydelse på såvel den forventede likviditet primo 2024 som den gennemsnitlige kassebeholdning i budgetperioden.

Budgettet for 2024-2027 tager derfor afsæt i det forventede regnskab pr. 31. juli 2023, som blev forelagt for Byrådet den 14. september 2023, idet der er blevet korrigeret med i alt 2,4 mio. kr. vedr. to anlægsbevillinger på samme møde, som ikke indgik i det forventede regnskab. Det samlede resultatet heraf fremgår af hovedoversigten under afsnit 1.0

Dermed baserer budgettet for 2024-2027 sig på en forventet likviditet ultimo 2023 på 30,0 mio. kr.

2.3. Langsigtede økonomiske mål

Byrådet godkendte i januar 2020 en revideret økonomisk politik, som udstikker følgende langsigtede økonomiske mål for kommunens økonomi – og dermed rammerne for budgetlægningen:

- **Økonomisk balance**

For at sikre løbende stabilitet skal der over budgetperioden være økonomisk balance. Balancen skal sikres, for at den daglige drift til enhver tid kan opretholdes, og der er tilstrækkelig tid til at gennemføre tilpasninger, hvis det bliver nødvendigt. Sigtepunktet for økonomisk balance er en gennemsnitlig kassebeholdning på 2.000 kr. pr. indbygger.

Det godkendte flerårsbudget indebærer en forventet laveste gennemsnitslikviditet på 96,9 mio. kr. ultimo 2027, hvilket svarer til 3.036 kr. pr. indbygger og dermed overholdes målsætningen. Det skal dog hertil bemærkes, at den opgjorte likviditet er inklusiv en opsparing på 40,0 mio. kr. til imødegåelse af kommende anlægsudgifter mv. Korrigeres der herfor, vil likviditeten ultimo perioden kun svare til 1.782 kr. pr. indbygger.

- **Anlægsudgifter**

De budgetterede anlægsudgifter skal sikre tilstrækkelige kommunale anlæg og ejendomme samt investering i udvikling.

Flerårsbudgettet for 2024-2027 indeholder brutto anlægsudgifter for i alt 350,7 mio. kr., hvoraf 109,9 mio. kr. forudsættes afholdt i 2024.

- **Salg af kommunale ejendomme**

Anlægsindtægter skal være realistiske og opnåeligt budgetterede. Derfor budgetteres der alene med indtægter fra ejendomssalg i det første budgetår, såfremt der er indgået bindende salgsaftaler, eller hvis ejendomssalg er en integreret del af et samlet projekt.

I det vedtagne flerårsbudget indgår indtægter fra salg af ejendomme med i alt 61,3 mio. kr. Heraf vedrører 35,4 mio. kr. ejendomme, hvor der allerede er indgået salgsaftale eller Byrådet har godkendt ejendommen solgt, mens 25,6 mio. kr. vedrører ejendomme, som er en integreret del af en samlet plan for renovering og optimering af kommunens ejendomsportefølje i forbindelse med flytning af kommunale aktiviteter til andre matrikler samt udvikling af Magleblæk området.

Ud over salgsindtægter indeholder anlægsbudgettet også indtægter for i alt 37,7 mio. kr. vedrørende statslige puljemidler og indtægter fra fonde mv. som forudsætninger for gennemførelse af de tilsvarende anlægsprojekter.

- **Langfristet gæld**

Med henblik på at frigive råderum fra gældsafvikling til drift og anlæg skal den skattefinansierede gæld (indefrysning af ejendomsskatter samt skyldige feriepengeforpligtelser undtaget) nedbringes til maksimalt 15.000 kr. pr. indbygger. Lånoptagelse kan ifølge den økonomiske politik ske til udgifter, som giver automatisk låneadgang (energibesparende foranstaltninger, køb af flygtningeboliger og indefrysning af ejendomsskatter mv.) og til konkrete anlægsudgifter, såfremt der gives dispensation hertil fra ministeriet, mens der ikke må optages lån til finansiering af driften.

I budget 2024-2027 er der i overensstemmelse med disse principper forudsat optagelse af lån for i alt 70,5 mio. kr. Af de afsatte lånebeløb vedrører i alt 50,9 mio. kr. energibesparende foranstaltninger vedr. kommunale bygninger, mens 19,6 mio. kr. vedrører renovering af vejbelysning.

På baggrund heraf kan der opgøres en forventet restgæld på 14.122 kr. pr. indbygger ved udgangen af 2027, når der ses bort fra skyldige feriepengeforpligtelser (gæld vedr. indefrosne ejendomsskatter forventes overdraget til SKAT ultimo 2026).

- **Realistiske og gennemsigtige budgetforudsætninger**

For at sikre en stabil og robust økonomi ønsker Byrådet en sammenhængende, retvisende og gennemsigtig økonomistyring. Budgettet er lagt ud fra realistiske forventninger til udgifter og indtægter i 2024-2027, således som de forventedes på budgetlægningsstidspunktet (oktober 2023).

Gennemsigtheden skabes ved, at der for hvert politikområde på driftsbudgettet er udarbejdet uddybende budgetbeskrivelser, hvoraf det fremgår, hvad der er afsat af budgetmidler på hvert område. Det fremgår også hvilke delaktiviteter, der er afsat midler til og med hvilke mængde- og prisforudsætninger og serviceniveau, ligesom det fremgår, hvilke væsentlige ændringer der er sket på området i forhold til forudsætningerne for overslagsårene i forbindelse med godkendelsen af budget 2023-2026.

Tilsvarende er investeringsoversigten suppleret med en kort indholdsmæssig beskrivelse af de enkelte anlægsprojekter, så det er gennemsigtigt, hvad de enkelte projekter indeholder.

Endelig er der udarbejdet en samlet oversigt over de budgetændringer, der er sket siden sidste års budgetvedtagelse – både de tekniske tilpasninger og de politiske prioriteringer.

- **En konsekvent stram økonomistyring**

Kommunens økonomistyringsprincipper er baseret på, at budgetterne passer til det reelle forventede udgiftsbehov, at der er sammenhæng mellem de forskellige økonomiske processer og et incitament til god økonomisk styring i de enkelte virksomheder/institutioner og områder. Derudover at der løbende er overblik over de afvigelser, der forventes mellem årsregnskabet og budgettet – herunder i særdeleshed den udvikling, som præger de mest risikofyldte udgiftsområder.

Endvidere er økonomistyringen tilrettelagt således, at der også løbende er fokus på det samlede forventede årsregnskab, således at eventuelle tiltag, som måtte være nødvendige for overholdelsen af det samlede kommunale budget, kan iværksættes umiddelbart efter, at en udfordring er konstateret.

De økonomiske processer, som skaber den samlede stramme økonomistyring er årsregnskabet (særligt fokus på årets afvigelser), overførsler mellem regnskabsårene, den demografiske udvikling, de forventede regnskaber og budgetlægningen (nye tilpassede budgetforudsætninger). 10 gange årligt udarbejdes der detaljerede forventede regnskaber, hvor forudsætningerne i budgettet, som fremgår af budgetbeskrivelserne, holdes op mod den konkrete udvikling på det enkelte område for at vurdere den økonomiske situation, risikoområder og eventuelle krav til budgettilpasninger i det kommende budget.

- **Råderum**

I henhold til den økonomiske politik skal der fremskaffes råderum til imødegåelse af demografiske udfordringer, andre udefra kommende udfordringer samt politiske omprioriteringer, ved at der i forbindelse med hver budgetproces fremlægges effektiviserings- og reduktionsforslag til driftsbudgettet for i alt 1,5 procent af nettodriftsbudgettet. Imidlertid var der allerede ved budgetprocessens begyndelse

konstateret forskellige udfordringer, hvorfor det blev besluttet at hæve dette krav til 2%, svarende til 48,9 mio. kr. for budget 2024.

Da der ofte vil være en vis indfasningstid i forhold til gennemførelse af forskellige reduktioner og effektiviseringer, ses der på opfyldelsen af kravet i løbet af budgetperioden. Til brug for den politiske prioritering på og efter budgetseminaret forelå der i alt forslag til driftsreduktioner og effektiviseringer for 29,2 mio. kr. i 2024 stigende til 45,7 mio. kr. i 2027.

For at sikre et retvisende flerårsbudget, der viser de kommende års reelle økonomiske udfordringer, budgetteres der ikke med effektiviserings- eller reduktionspuljer, men alene med konkrete og besluttede effektiviserings- og reduktionsforslag.

- **Overholdelse af økonomiaftaler med Regeringen**

Manglende overholdelse af økonomiaftalerne kan medføre sanktioner for både Halsnæs Kommune og andre kommuner. Halsnæs Kommune ønsker at bidrage til kommunernes samlede overholdelse af aftalerne.

Serviceammen:

Den samlede serviceammen overholdes ved at overholde den af KL udmeldte serviceammen inkl. kommunens andel af eventuelle løbende justeringer. Der afsættes en bufferpulje på mindst 1% af driftsmidlerne. Dette skal sikre overholdelse af serviceammen i budgetåret samt opretholdelse af den fremtidige serviceammen.

Det vedtagne budget for 2024 indeholder konkrete serviceudgifter for 1.807,4 mio. kr., hvilket er 41,8 mio. kr. mindre end den udmeldte ramme på 1.849,3 mio. kr. På den baggrund er der afsat en bufferpulje på 18,1 mio. kr. og dermed er de budgetterede serviceudgifter på i alt 1.825,5 mio. kr. Halsnæs Kommune bidrager således til kommunernes samlede overholdelse af serviceammen med en ikke udnyttet ramme på 23,7 mio. kr.

Det forudsættes, at bufferpuljen på 18,1 mio. kr. ikke anvendes, hvorfor dens formål alene er at sikre overholdelse af serviceammen. Skulle den blive anvendt, vil det således medføre et tilsvarende likviditetsforbrug.

Serviceammen for 2024, som kommunen vil blive målt op i mod, svarer til de samlede budgetterede serviceudgifter på 1.825,5 mio. kr.

Anlægsammen:

Den samlede anlægsammen skal ifølge den økonomiske politik overholdes under hensyntagen til kommunens eget investeringsbehov.

Den samlede ramme for kommunernes brutto anlægsudgifter udgør ifølge økonomiaftalen 19,3 mia. kr., og som tidligere nævnt, udmeldte KL en kommunefordelt ramme på 94,5 mio. kr. for Halsnæs Kommune. I det endeligt vedtagne budget udgør brutto anlægsudgifterne 109,9 mio. kr. og overskrider således den udmeldte ramme for 2024 med 15,4 mio. kr.

For resten af budgetperioden, afviger bruttoanlægsudgifterne med 12,0, -42,1 og -15,6 mio. kr. i forhold til den forventede udmeldte ramme for disse år.

Såfremt man i stedet for den af KL udmeldte anlægsramme sammenholder anlægsniveauet med indbyggertallet i de enkelte kommuner, ligger det vedtagne budget 8,1 mio. kr. over den anlægsramme, der ville svare til Halsnæs Kommunes indbyggerfordelte andel.

Skatterammen:

Den samlede skatteramme overholdes under hensyntagen til kommunens egen økonomiske balance. Det vedtagne budget for 2024 indeholder ikke ændringer i de kommunale skatter for Halsnæs Kommune.

En række andre kommuner har dog valgt at hæve skatten ud over det tilladte, hvilket betyder at alle kommuner vil blive sanktioneret i forhold hertil i 2024 og fremover. Som følge heraf er der i flerårsbudgettet indarbejdet en buffer til imødegåelse af denne udgift, jf. senere under tilskud og udligning (afsnit 3.1.2).

2.4. Befolkningsudviklingen

Pr. 1. januar 2023 udgjorde det samlede befolkningstal i Halsnæs Kommune 31.450 indbyggere, hvilket var 53 indbyggere flere end forudsat ved sidste års befolkningsprognose (befolkningsprognose 2022-2032). Tilvæksten kunne tilskrives fordrevne fra Ukraine. Uden de fordrevne fra Ukraine ville indbyggertallet have været faldet.

Fra 2023–2034 forventes det samlede befolkningstal at falde med 10 indbyggere til 31.440 i 2034.

Nedenstående tabel viser den forventede befolkningsudvikling den 1. januar i Halsnæs Kommune fordelt på aldersgrupper (for 2023 er det faktiske tal):

ALDER	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
0 – 0	212	250	249	254	259	257	256	247	241	236	231	226
1 – 5	1.381	1.370	1.373	1.395	1.408	1.394	1.435	1.420	1.411	1.398	1.380	1.352
6 – 16	3.477	3.407	3.393	3.352	3.342	3.331	3.322	3.340	3.330	3.360	3.409	3.421
17 – 25	2.497	2.473	2.503	2.540	2.506	2.454	2.378	2.257	2.219	2.185	2.161	2.165
26 – 49	7.815	7.750	7.680	7.604	7.560	7.443	7.332	7.200	7.097	7.044	7.033	6.970
50 – 64	7.268	7.273	7.267	7.273	7.230	7.162	7.086	6.922	6.779	6.633	6.419	6.275
65 – 79	6.782	6.833	6.843	6.828	6.788	6.804	6.860	6.954	7.056	7.135	7.282	7.349
80+	2.018	2.150	2.387	2.618	2.875	3.061	3.206	3.327	3.434	3.525	3.602	3.682
I alt	31.450	31.506	31.695	31.864	31.968	31.907	31.875	31.667	31.566	31.516	31.516	31.440
Prognose 2022-2033	31.397	31.558	31.727	31.755	31.811	31.819	31.671	31.547	31.523	31.510	31.459	

De enkelte befolkningsgrupper forventes således at udvikle sig som følger:

- Antallet af fødsler forventes at svinge mellem 250 og 226 i løbet af perioden, hvor fødselstallet ligger nogenlunde jævnt frem til 2029, hvorefter der ser ud til at være en falde.
- Antallet af 1-5 årige falder med 29 børn over prognoseperioden, men toppes med 54 flere børn i 2029.
- Børn i den skolepligtige alder (6-16 årige) falder fra 3.477 børn i 2023 til 3.421 børn i 2034, efter at have dykket til 3.322 i 2028 – et fald på 155 børn eller 4,5 pct.

- Ungdomsgruppen (de 17-25 årige) falder fra 2.497 i 2023 til 2.165 i 2034, svarende til 13,3 pct.
- Borgere i den erhvervsaktive alder (de 26–64 årige) falder med 12,2 pct. fra 15.083 borgere i 2023 til 13.245 borgere i 2034.
- Til gengæld forventes der på ældreområdet en samlet stigning i antallet af 65-99 årige på 25,4 pct. fra 8.800 i 2023 til 10.981 i 2034. Heraf tegner de 80+ årige sig alene for en stigning på 1.664 borgere.

2.5. Bevillingsniveau

Ved bevillingsniveau forstås specificationsgraden af de budgetposter, som Byrådet ved den endelige budgetvedtagelse tager bevillingsmæssig stilling til. Bevillingsniveauet i det vedtagne driftsbudget er på politikområdeniveau, og bevillingerne er givet som bruttobevillinger (udgifter for sig og indtægter for sig).

Anlægsbevillinger gives som bruttobevillinger på de enkelte anlægsprojekter (udgifter for sig og indtægter for sig). Der er som udgangspunkt kun afsat rådighedsbeløb på investeringsoversigten til de enkelte anlægsprojekter og ikke godkendt anlægsbevillinger. Rådighedsbeløbene skal derfor frigives (anlægsbevilges), inden et projekt kan igangsættes. Enkelte anlægsprojekter er dog bevilget i forbindelse med vedtagelsen af budgettet, og kan således igangsættes uden yderligere politisk behandling. Dette fremgår af den godkendte investeringsoversigt, som udgør et selvstændigt budgetdokument.

For de finansielle poster, indtægter (skatter, tilskud og udligning), renter, optagelse af lån, afdrag på lån og balanceforskydninger afsættes budgetterne som samlede nettobevillinger (udgifter og indtægter i alt) inden for den enkelte kategori.

For så vidt angår optagelse af lån, skal dette ifølge bevillingsreglerne godkendes af Byrådet, forinden optagelse af lån kan iværksættes. Med vedtagelsen af budgettet for 2024 har Byrådet samtidig bemyndiget administrationen til at optage alle de budgetterede lån på i alt 17,2 mio. kr. under iagttagelse af kommunens finansielle strategi og overholdelse af lånerammerne.

De enkelte bevillinger er specificeret i et særskilt bilag, bevillingsoversigten, som kan ses på kommunens hjemmeside. Bevillingerne på politikområder er endvidere beskrevet i afsnit 3.1 vedr. indtægter, 3.2 vedr. driften, 3.3 vedr. renter, 3.4 vedr. anlæg og afsnit 3.5 vedr. finansiering.

Budgetomplaceringer mellem forskellige politikområder skal altid godkendes af Byrådet. I særlige tilfælde kan der i henhold til kommunens økonomistyringsprincipper foretages administrative omplaceringer mellem aktivitetsområder, politikområder og udvalg. Dette gælder omplaceringer mellem politikområdet Budgetpuljer og de enkelte driftsområder, eller udmøntning af budgetpuljer på driftsområderne, samt konsekvenser af godkendte organisationsændringer eller korrektion af åbenbare budgetmæssige fejlplaceringer.

3. Budgettet i hovedtal

Nedenfor gennemgås de enkelte poster i hovedoversigten jf. afsnit 1.

3.1. Indtægter

Indtægtssiden i kommunens budget for 2024 udgør 2.648,6 mio. kr., som kan opdeles i to hovedposter:

- Skatteindtægterne, som udgør 1.957,8 mio. kr.
- Tilskud og udligning, som udgør 690,8 mio. kr.

Budgetteringen af skatteindtægter, tilskud og udligning over budgetperioden er baseret på en samlet vurdering af udviklingen i den gennemsnitlige skattepligtige indkomst og udviklingen i befolkningstallet dels set lokalt i kommunen og dels samlet set på landsplan.

Kommunerne kan vælge at budgettere indtægterne på baggrund af enten statsgaranterede beløb, som udmeldes af ministeriet eller vælge selv at budgettere skatteindtægter, tilskud og udligning ud fra egne skøn. Uanset budgetteringsform vil man i budgetåret få udbetalt det budgetterede provenu, men ved selvbudgettering vil der ske en efterregulering tre år efter budgetåret, så de modtagne indtægter justeres til de faktiske skatter og deraf afledte tilskuds- og udligningsbeløb for det pågældende år, idet der ved beregningen af en eventuel efterregulering også tages afsæt i de faktiske befolkningstal pr. 1. januar i budgetåret.

Halsnæs Kommune har til forskel fra tidligere år valgt at anvende selvbudgettering for 2024, idet det ud fra en helhedsbetragtning er vurderet, at dette vil give en samlet merindtægt for kommunen. Denne vurdering baserer sig i høj grad på, at den generelle udvikling i skattegrundlaget på landsplan ser væsentligt mere positiv ud i den økonomiske redegørelse fra august 2023, end den økonomiske redegørelse fra maj 2023, der lå til grund for Økonomaftalen og de statsgaranterede beløb. Af forsigtighedsgrunde er det dog besluttet, at de budgetterede beløb for 2024 er de samme, som de statsgaranterede beløb, således af den forventede gevinst først vil indgå i 2027, uden at der dog er budgetteret med en sådan gevinst. Samtidig er der ikke budgetteret med den regulering af bloktilskuddet, som de forhøjede skatteindtægter kommer til at medføre, og som kan komme til at blive større end gevinsten på skattesiden.

Provenu fra ejendomsskatter og dækningsafgifter er ikke omfattet af muligheden for at vælge statsgaranti, disse skatter følger således selvbudgetteringsmetoden ift. afregning i budgetåret og efterregulering tre år efter. Det er her valgt at budgetterede med de af SKAT udmeldte skatter for 2024, men at indarbejde en negativ efterregulering i 2027 af forsigtighedshensyn.

3.1.1. Skatteindtægter

Skatteindtægterne består af kommunale indkomstskatter, grundskyld, dækningsafgift og selskabsskatter, som hver især er budgetteret med nedenstående provenu:

Skatteprovenu 2024:	Mio. kr.
Kommunal indkomstskat (personskat) samt skatter af dødsboer	-1.612,0
Ejendomsskatter og dækningsafgifter	-329,7
Selskabsskatter, m.v.	-16,1
I ALT	-1.957,8

Som beskrevet ovenfor er der for 2024 valgt selvbudgettering af personskatteindtægterne, men med afsæt i det statsgaranterede udskrivningsgrundlag, således at kommunen i 2024 vil få udbetalt samme beløb, som hvis der var valgt statsgaranti. Dette er gjort for at begrænse usikkerheden ift. efterreguleringen i 2027, hvor hverken skattegevinsten eller tabet vedr. bloktilskudsreduktionen er budgetteret.

Den forventede gevinst ved selvbudgettering fremkommer som følge af den forventede udvikling på landsplan, hvor der i den økonomiske redegørelse fra august 2023 forventes et samlet udskrivningsgrundlag for alle landets kommuner, som ligger ca. 19 mia. kr. højere, end det var forventet ved indgåelsen af økonomiaftalen med KL.

Det statsgaranterede udskrivningsgrundlag for Halsnæs Kommune lå højere end de forventninger, der isoleret set er til skatteindtægterne for borgerne i Halsnæs Kommune også med de forøgede forventninger. Selv om kommunens egen prognose udviser både lavere indbyggertal og et væsentligt lavere udskrivningsgrundlag end det udmeldte statsgarantibeløb, betyder udligningsordningerne dog, at kommunen med det væsentligt højere skattegrundlag på landsplan alligevel må forventes en skattegevinst ved selvbudgetteringen. Dog må der i 2027 også forventes en reduktion af bloktilskuddet til alle kommunerne som følge af de forventede stigninger i skatteindtægterne.

Under personskatter indgår også en udgift på 1,3 mio. kr. vedr. modregning som følge af det skrå skatteloft, som ikke er en del af selvbudgetteringsproblematikken, men hvor beløbet opgøres endeligt i forbindelse med midtvejsreguleringen af tilskud og udligning mv. i juni 2024. Desuden er der budgetteret med en indtægt på 0,3 mio. kr. vedr. dødsbopbeskatning for tidligere år, som heller ikke indgår i selvbudgetteringen.

Herudover indgår afregning af selskabsskatter for skatteåret 2021 og tidligere år på 16,1 mio. kr. i de budgetterede skatteindtægter. Heller ikke dette beløb indgår i valget mellem statsgaranti og selvbudgettering, men er et opgjort beløb, som er udmeldt af ministeriet.

I forhold til ejendomsskatterne sker der med virkning fra 2024 en total omlægning af budgettering og afregning, idet opkrævningen overgår til SKAT, mens det fortsat er op til kommunerne at budgettere indtægterne. Samtidig ændres afregningsmetoden, således at kommunerne ligesom med de selvbudgetterede personskatter får udbetalt et aconto beløb i skatteåret på baggrund af de budgetterede indtægter, mens der så i 2027 sker en endelig afregning på baggrund af de faktisk udskrevne ejendomsskatter.

Der er dog fortsat stor usikkerhed omkring ejendomsskatteindtægterne, idet de nye ejendomsvurderinger for 2020 kun er blevet udmeldt i begrænset omfang, og der er stor usikkerhed om de foreløbige vurderinger for 2022, som ligger til grund for ejendomsskatterne for 2024. Således modtog kommunen i slutningen af august 2023 en udmelding fra SKAT om reviderede skøn over vurderingsbeløbene, som medførte et løft af det samlede ejendomsskatteprovenu på 41,8 mio. kr. i forhold til det skøn, kommunen tidligere havde modtaget. Ud fra en vurdering af, at dette merprovenu var meget usikkert, er der i flerårsbudgettet afsat et beløb på 36,8 mio. kr. i 2027 til tilbagebetaling af for meget modtaget ejendomsskat.

Ud over det budgetterede provenu for 2024, som vil blive udbetalt fra SKAT, forventes det også, at der som følge af de nye vurderinger for 2020, som mangler at blive udmeldt, vil ske en række efterreguleringer, hvor provenuet tilfalder kommunen direkte. Der er skønsmæssigt afsat en forventet indtægt på 8,0 mio. kr. vedr. disse efterreguleringer i 2024 og 2025.

Det vedtagne budget er baseret på følgende skattesatser i alle årene 2024-2027:

Personskatter	Udskrivningsprocent
Kommuneskat	25,70
Kirkeskat	0,85
Skatter vedr. fast ejendom	Udskrivningspromille
Grundskyldspromille almindelige ejendomme	10,90
Grundskyldspromille, produktionsjord	7,20
Dækningsafgift for private erhvervsjendomme	5,70
Dækningsafgift for offentlige ejendomme (grundværdien)	15,00

Kirkeskatten er ikke en egentlig kommunal skat, men opkræves af kommunen på vegne af ministerium og provsti til finansiering af kirkernes vedtagne budgetter. Ind- og udbetalinger vedrørende kirkeskatten er balanceforskydninger, jf. afsnit 3.5.3.

Herudover skal det bemærkes, at der som følge af de ændrede principper for ejendomsvurderinger og opkrævning af ejendomsskatter, er fastsat nye lovfastsatte maksimale grundskyldspromiller ud fra en ministeriel beregning på baggrund af de forventede nye vurderinger, ligesom det fra 2023 var tilfældet i forhold til dækningsafgifterne på erhvervsjendomme. De anførte promiller er for alles vedkommende de maksimalt mulige for Halsnæs Kommune.

3.1.2. Tilskud og udligning

Som det er tilfældet med personskatteindtægterne, er budgetteringen af tilskud og udligning også baseret på de udmeldte statsgaranterede beløb for 2024, således at efterreguleringer som følge af, at der for 2024 er valgt selvbudgettering først vil ske i 2027. I den forbindelse skal det desuden bemærkes, at det ikke er alle tilskud og udligningsbeløb, som efterreguleres. De budgetposter, som ikke efterreguleres, er markeret med *) i nedenstående tabel.

For 2024 er der udmeldt følgende beløb i forhold til de enkelte ordninger (- angiver indtægter):

Tilskud- og udligningsordninger	Mio. kr.
Statstilskud (bloktilskud)	-419,5
Udligning af beskatningsgrundlag	-13,3
Udligning af udgiftsbehov	-28,0
Særligt kompensationsbeløb ^{*)}	-85,6
Finansieringstilskud ^{*)}	-16,7
Tilskud til udsatte hovedstadskommuner ^{*)}	-51,8
Særtilskud efter ansøgning ^{*)}	-30,0
Udligning vedr. selskabsskat ^{*)}	-30,3
Udligning vedr. udlændinge	5,5
Diverse tilskud vedr. ældre ^{*)}	-22,8
Tilskud til bedre kvalitet i dagtilbud ^{*)}	-2,7
Kommunalt bidrag til regionerne ^{*)}	3,8
Øvrige tilsvare og tilskud ^{*)}	-1,1
Forventede efterreguleringer i 2024 ^{*)}	1,7
Tilskud og udligning i alt	-690,8

Nedenfor er de væsentligste ordninger beskrevet kort.

Bloktilskuddet opgøres i forbindelse med de årlige økonomiforhandlinger mellem regeringen og KL og udgør for 2024 79,2 mia. kr., som fordeles til kommunerne efter indbyggertal. Halsnæs Kommunes andel udgør 419,5 mio. kr., idet det dog skal bemærkes, at 21,2 mio. kr. heraf er betinget af, at kommunerne under ét overholder de aftalte rammer for serviceudgifter og anlæg. Det forventes ikke, at der vil ske hverken hel eller delvis modregning af dette beløb.

I forhold til efterregulering i 2027 er det væsentligt at notere sig, at det faktiske befolkningstal pr. 1. januar 2024, som ligger til grund for den endelige afregning, forventes at ligge væsentligt under det statsgaranterede antal indbyggere på 31.552. Det betyder, at det udbetalte bloktilskud i 2024 er højt og højere end det kan forventes i den endelige opgørelse i 2027. Dertil kommer, at bloktilskuddet i 2027 vil blive reduceret på landsplan svarende til den skatteregulering, der vil ske i 2027 vedr. 2024.

Udligning af beskatningsgrundlag: Der sker en udligning mellem de enkelte kommuners beskatningsgrundlag, således at kommuner med et beskatningsgrundlag, som ligger over landsgennemsnittet i udgangspunktet betaler et udligningsbeløb på 75% af forskellen til de kommuner, som har et beskatningsgrundlag pr. indbygger under landsgennemsnittet. Hertil kommer forskellige reguleringsmekanismer for kommuner med særligt høje og lave beskatningsgrundlag, hvilket ikke berører Halsnæs Kommune. For 2024 er der budgetteret med en indtægt på 13,3 mio. kr. fra denne udligningsordning. I forhold efterreguleringen i 2027 gør det sig imidlertid gældende, at

selvom kommunen ikke selv forventer et væsentligt øget beskatningsgrundlag, jf. ovenfor under personskatter, betyder forventningerne til det væsentligt højere udskrivningsgrundlag på landsplan, at kommunen vil få en betydelig efterregulering fra udligningsordningen, hvilket er den betydeligste faktor i vurderingen af, at selvbudgetteringen vil være en fordel i forhold til budget 2024.

Udligning af udgiftsbehov: Tilsvarende udligning af beskatningsgrundlag foretages der en udligning, hvor kommuner med et objektivt opgjort udgiftsbehov pr. indbygger, der ligger lavere end landsgennemsnittet yder et udligningsbidrag til kommuner med et højere udgiftsbehov, og der udlignes i udgangspunktet 93% af forskellen med et lille tillæg til kommuner med ekstra højt udgiftsbehov. Der er budgetteret med en indtægt på 28,0 mio. kr. fra denne ordning. I forhold til efterregulering, betyder det lavere befolkningstal i forhold til statsgarantien, at ordningen isoleret set vil give en mindre negativ efterregulering i 2027.

Særligt kompensationsbeløb samt finansieringstilskud. I forbindelse med udligningsreformen blev der indført et særligt kompensationsbeløb til kommuner, som led ekstraordinært store tab ved blandt andet afskaffelse af den hidtidige hovedstadsudligning, ligesom et midlertidigt finansieringstilskud blev gjort permanent og tildelt ud fra de på det tidspunkt opgjorte objektive kriterier. Halsnæs Kommune modtager henholdsvis 85,6 og 16,7 mio. kr. fra disse ordninger.

Tilskud til udsatte hovedstadskommuner: Tilskuddet er nyt som følge af udligningsreformen og erstatter bl.a. det tidligere § 19 særtilskud, som blev tildelt efter ansøgning. Den samlede tilskudspulje udgør 664,0 mio. kr. og tildeles de omfattede kommuner på baggrund af objektive kriterier. Halsnæs Kommune vil i 2024 modtage 54,5 mio. kr. fra denne pulje. Imidlertid finansieres 397,1 mio. kr. af kommunerne selv på baggrund af indbyggertal, og Halsnæs' andel heraf udgør 2,7 mio. kr., således at kommunen netto modtager 51,8 mio. kr. fra ordningen.

Særtilskud efter ansøgning: Efter udligningsreformen er der kun en pulje (§ 16 puljen), hvorfra kommunerne kan søge om særtilskud som vanskeligt stillede. Puljen blev i 2024 ekstraordinært forhøjet til 734,4 mio. kr., hvoraf Halsnæs Kommune fik tildelt 30,0 mio. kr. Det skal hertil bemærkes, at der i overslagsårene 2025-2027 er indarbejdet en forventning om, at man fremover vil modtage 10,0 mio. kr. årligt fra puljen.

Udligning vedr. udlændinge: Med denne ordning kompenseres kommunerne for deres merudgifter vedr. indvandrere, flygtninge og efterkommere i forhold til en række objektive kriterier, mens compensationen finansieres af kommunerne i forhold til deres befolkningstal. Ordningen medfører en netto udgift på 5,5 mio. kr. i 2024. I forhold til en senere efterregulering ligger tilskudsbeløbet fast, mens kommunens finansieringsbidrag vil blive reguleret i forhold til det lavere befolkningstal.

Udligning af selskabsskat: Her udlignes 50 % af forskellen mellem den enkelte kommunes egen indtægt fra selskabsskatter og den gennemsnitlige indtægt på landsplan opgjort pr. indbygger for skatteåret 3 år før afregningsåret. Halsnæs kommune vil i 2024 modtage 30,3 mio. kr. fra denne ordning, hvilket beløb skal ses i sammenhæng med de 16,1 mio. kr., kommunen modtager som provenu for samme år.

Tilskud vedr. ældre og sårbare: I udmeldingen af tilskud og udligning for 2024 indgår i alt 4 tilskudsordninger, som er rettet imod ældreområdet, og som giver følgende tilskudsbeløb til Halsnæs Kommune: Tilskud til generelt løft af ældreplejen på 5,9 mio. kr., tilskud til styrket kvalitet i ældreplejen på 7,9 mio. kr. og tilskud til værdig ældrepleje på 8,3 mio. kr. samt tilskud til bekæmpelse af ensomhed, hvor der modtages 0,8 mio. kr. Tilskuddene fordeles alle på baggrund af en demografisk nøgle for ældreområdet fra udligningssystemet og efterreguleres ikke.

Tilskud til bedre kvalitet i dagtilbud er en generel pulje, som blev indført med Finansloven for 2012. Puljen udgør i 2024 i alt 623,9 mio. kr., som fordeles til kommunerne i forhold til det skønnede antal 0-5 årige pr. 1. januar og giver Halsnæs Kommune en indtægt på 2,7 mio. kr., som ikke bliver efterreguleret.

Kommunalt bidrag til regionerne: En særlig post under tilskud og udligning er kommunernes udviklingsbidrag til regionerne. Beløbene er baseret på et fastsat beløb for 2024 på 122 kr. pr. indbygger og udgør 3,8 mio. kr. for Halsnæs Kommune.

Øvrige tilskud og udligning: Denne post dækker over to mindre poster vedr. henholdsvis dækningsafgift vedr. offentlige ejendomme, hvor kommuner med høje indtægter bidrager til kommuner med lave indtægter, hvilket giver kommunen en indtægt på 0,4 mio.kr. Herudover er der budgetteret med en indtægt på 0,7 mio. kr. vedr. tilbagebetaling af moms fra momsudligningssystemet.

Efterreguleringer: Der er afsat i alt 1,7 mio. kr. til imødegåelse af forventede og mulige efterreguleringer af bloktilskuddet i forbindelse med økonomiforhandlingerne i 2024. Beløbet dækker over følgende delbeløb:

- -3,5 mio. kr. vedr. et generelt løft af kommunernes økonomi fra Finanslovsforslaget 2024
- -0,6 mio. kr. vedr. en forventet tilbagerulning af en bloktilskudsreduktion vedr. udfasning af ESR-systemet i forbindelse med SKATs overtagelse af ejendomsskatteopgaven fra 2024.
- 7,0 mio. kr. vedr. en forventet midtvejsregulering i 2024 som følge af et forventet for højt skøn over overførselsudgifterne i forbindelse med økonomiaftalen mellem Regeringen og KL.
- -2,1 mio. kr. vedr. en udmeldt efterregulering vedr. kommunal medfinansiering af sundhedsvæsenet (KMF) for 2023.
- 0,9 mio. kr. vedr. kollektiv modregning som følge af, at kommunerne under ét har overskredet den samlede ramme for skatteudskrivning.

3.2. Driftsudgifter og -indtægter inkl. refusion

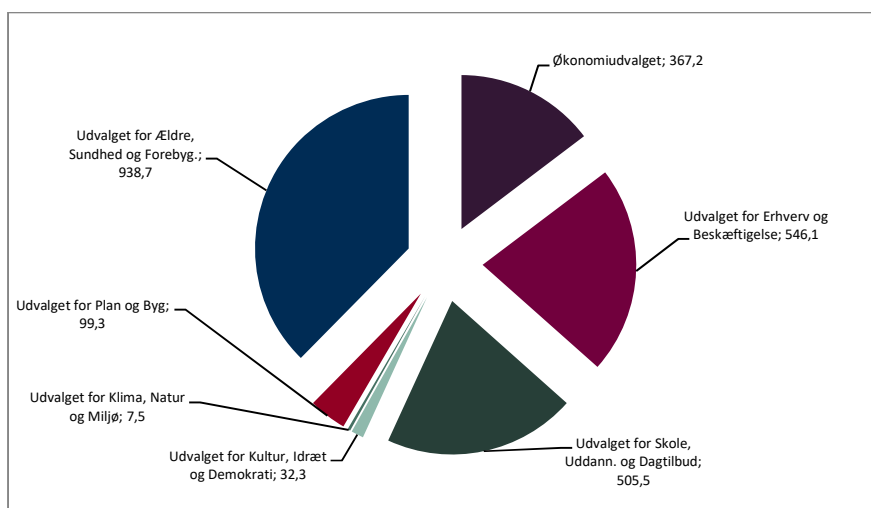
Der er i budgettet for 2024 afsat netto 2.478,5 mio. kr. til kommunens løbende drift inkl. refusionsindtægter. Hertil kommer en pulje på 18,1 mio. kr. til sikring af overholdelse af servicerammen, som ikke forudsættes anvendt.

Nettodriftsudgifterne kan opdeles på følgende udgiftstyper:

Udgiftstype	Nettoudgift, mio. kr.
Egentlige serviceudgifter	1.807,4
Ikke-serviceudgifter:	
Overførselsudgifter	512,2
Udgifter vedr. forsikrede ledige	42,4
Kommunal medfinansiering af sundhedsvæsenet	163,6
Ældreboliger	-10,6
Refusion vedr. særligt dyre enkeltsager	-36,6
Løbende driftsudgifter og -indtægter i alt	2.478,5
Afsat buffer til sikring af serviceramme	18,1
Samlet driftsbudget for 2024	2.496,6

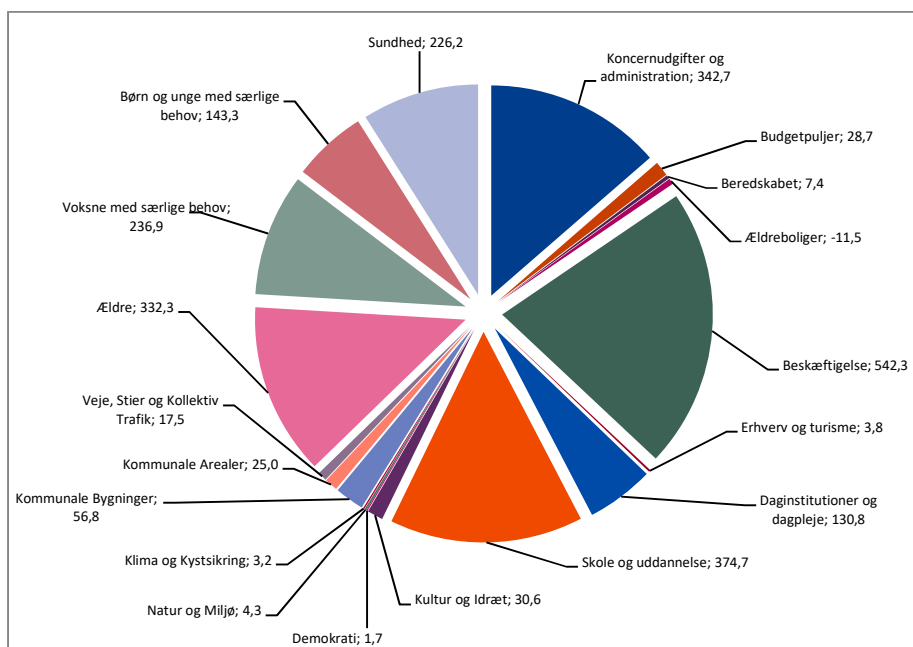
Fordelingen af budget 2024 på udvalg og politikområder fremgår af de efterfølgende grafer, idet disse indeholder såvel serviceudgifter som ikke-serviceudgifter samt bufferpuljen.

Løbende drift og refusion, udvalgsopdelt i mio. kr.

De enkelte udvalgs driftsbudgetter er yderligere opdelt i et antal politikområder, som udgør de enkelte bevillinger jf. definitionen af bevillingsniveau i afsnit 2.5.

Løbende drift og refusion fordelt på politikområder i mio. kr.

I det samlede budget indgår Ældreboliger med en nettoindtægt på 11,5 mio. kr., som skal finansiere de tilhørende renter og afdrag vedr. ældreboliglån, mens der under budgetpuljer indgår 18,1 mio. kr. som bufferpulje vedr. servicerammen. Korrigeres der for disse beløb, andrager de kommunale driftsudgifter 2.490,0 mio. kr.

- Heraf udgør de borgernære serviceområder dagpasning, skoler og ældreområdet i alt 837,8 mio. kr., svarende til 33,6 pct. af de samlede udgifter
- De socialt relaterede udgifter til handicap- og psykiatri, familieområdet, sociale ydelser og beskæftigelsesområdet udgør 922,5 mio. kr., eller 37,0 pct.
- Sundhedsområdet, som hovedsageligt vedrører medfinansiering af det regionale sundhedsvæsen udgør 236,2 mio. kr., svarende til 9,1 pct.
- De øvrige udgifter herunder udgifter til administration, kultur og fritid samt det tekniske område udgør tilsammen 503,5 mio. kr. eller 20,2 pct. af det samlede budget.

De enkelte politikområder er nærmere beskrevet i de særskilte budgetbeskrivelser.

3.3. Renter

Der er over budgetperioden budgetteret med samlede netto renteudgifter på 45,6 mio. kr. Heraf udgør budgettet for 2024 14,3 mio. kr., fordelt på følgende kategorier:

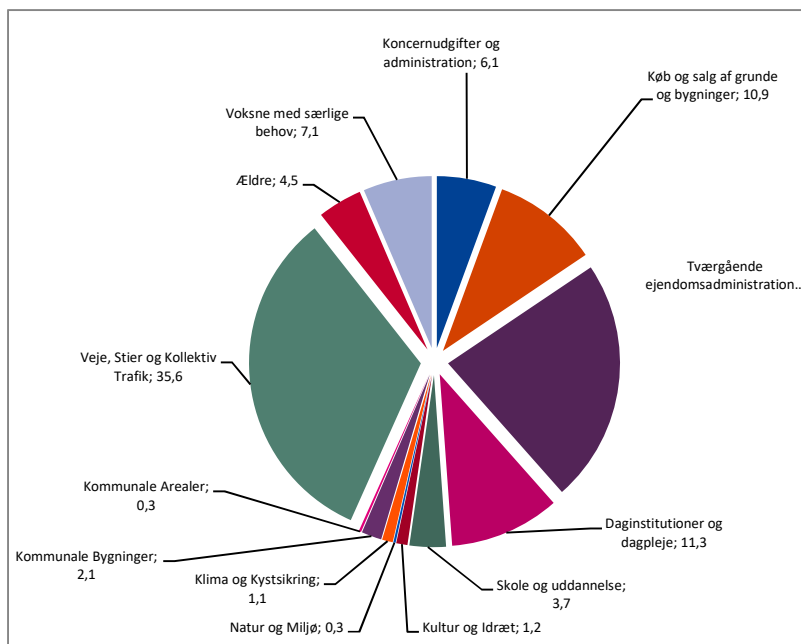
Specifikation vedr. budgetterede renter	mio. kr.
Indtægter:	
Renter af likvide aktiver, værdipapirer og udlån	-0,4
Renter af øvrige tilgodehavender	-0,7
Indtægter fra garantiprovision	-2,8
Udgifter:	
Renter af kortfristet gæld	0,2
Renter af langfristet gæld	17,6
Renter vedr. lønmodtagernes feriemidler	0,3
I ALT	14,3

3.4. Anlægsudgifter og -indtægter

I 2024 er der budgetteret med bruttoanlægsudgifter på 109,9 mio. kr., mens der er budgetteret med anlægsindtægter for i alt 51,6 mio. kr. vedrørende grundsalg og tilskud fra fonde mv. Netto er der således budgetteret med 58,4 mio. kr. til anlæg i 2024.

Anlægsudgifterne er nærmere specificeret og beskrevet i to særskilte dokumenter: Investeringsoversigten og Projektbeskrivelser vedr. investeringsoversigten.

Bruttoanlægsudgifter 2024 opdelt på politikområder i mio. kr.

De væsentligste anlægsprojekter er følgende:

Der er afsat 7,0 mio. kr. til planlagt ejendomsvedligehold som følge af en total gennemgang af kommunens ejendomsportefølje. Hertil kommer yderligere 44,9 mio. kr. i overslagsårene 2025-2027.

Der er afsat 7,0 mio. kr. i 2024 til investeringer vedr. Magleblik Idrætscenter, herunder etablering af tennisbaner, og i overslagsårene er der afsat yderligere 40,7 mio. kr. til levetidsforlængelse og renovering af svømmehallen.

Der er afsat 5,5 mio. kr. brutto til projekter vedr. Stålsat By, hvortil er indregnet 8,6 mio. kr. i fondsmidler mv., idet heri også indgår midler vedr. projekter fra 2022.

Desuden er der afsat i alt 6,6 mio. kr. brutto til udvikling af Hundested By, idet der også her forventes indtægter fra fondsmidler på 3,0 mio. kr.

Der er afsat 2,0 mio. kr. i 2024 og 37,2 mio. kr. i 2025 til renovering af Enghavehallen.

Der er afsat 11,3 mio. kr. i 2024 og i alt 20,7 mio. kr. over budgetperioden til renovering af daginstitutioner.

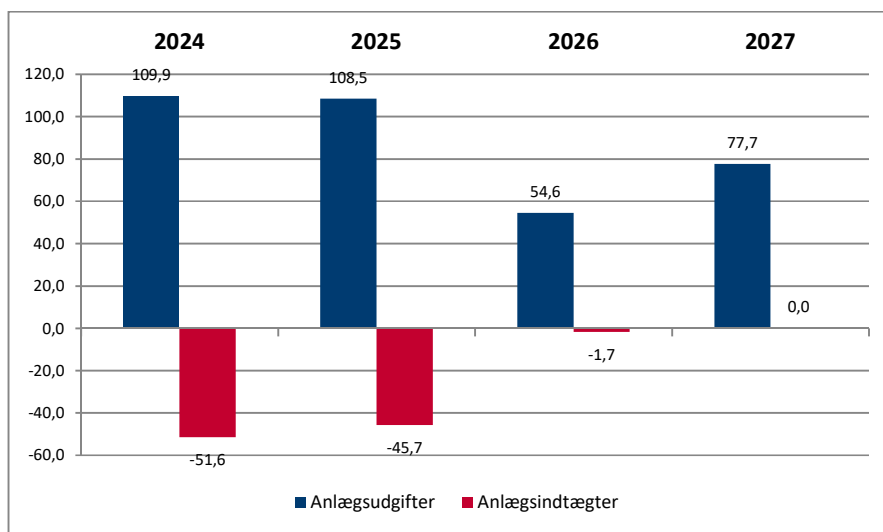
På ældre- og socialområdet er der afsat 6,2 mio. kr. til renovering af boliger på Gasværksvej samt 3,4 mio. kr. til faciliteter for hjemmeplejen og sygeplejen på Storebjerg.

Der er afsat netto 22,8 mio. kr. i 2024 og 53,1 mio. kr. i de efterfølgende år til veje, stier og vejbelysning samt infrastrukturstrategi. I disse beløb indgår i alt budgetterede indtægter fra puljemidler mv. for 13,6 mio. kr.

Endelig er der afsat i alt 6,0 mio. kr. til tilslutning af kommunale bygninger til fjernvarme i Hundested, Ølsted og Melby.

På indtægtssiden er der budgetteret med netto 19,2 mio. kr. i 2024 og 24,3 mio. kr. i 2025 vedr. salg af grunde og bygninger, primært i Kregme Syd og en del af Storebjerg matriklen, idet alle salgsindtægter indgår som integreret del af sammenhængende anlægsprojekter eller vedrører allerede indgåede salgsaftaler.

Kommunens bruttoanlægsudgifter og -indtægter 2024-2027 i mio. kr.

3.5. Finansiering

Posten finansiering omfatter henholdsvis optagelse af og afdrag på kommunens lån samt balanceforskydninger. Disse er hver især beskrevet nedenfor.

3.5.1. Lånoptagelse

Det er i budgettet for 2024-2027 forudsat, at der optages lån for i alt 70,5 mio. kr., heraf 17,2 mio. kr. i 2024.

Eftersom SKAT overtager opkrævningen af ejendomsskatter med virkning fra 2024, er det ikke længere kommunen, som står for nye ordninger vedr. indefrysning af ejendomsskattestigninger, og dermed bortfalder også optagelse af nye lån til at afdække disse ejendomsskattelån. Dermed er al budgetteret lånoptagelse knyttet op på finansiering af energibesparende investeringer i de kommunale bygninger og i vejbelysningen. Der kan dog komme reguleringer på ejendomsskattelånene i det omfang, at det er reguleringer til ejendomsskatterne fra før 2024, disse er dog ikke budgetteret.

Kommunen har fået dispensation til at optage et likviditetslån for 25 mio. kr. til afdækning af en beregnet forringelse af gennemsnitslikviditeten på 32 mio. kr. som følge af, at afregningen af ejendomsskatter ændres fra halvårlig til kvartalsvis med SKATs overtagelse af opgaven. Det er dog besluttet ikke at gøre brug af denne dispensation, men den giver mulighed for at finansiere eventuelle garantier eller deponeringskrav, som ellers ville belaste den almindelige låneramme.

3.5.2. Afdrag på lån

Der forudsættes i alt afviklet gæld for 373,2 mio. kr. i løbet af budgetperioden, heraf 67,9 mio. kr. i 2024.

- Almindelig skattefinansieret gæld afdrages med i alt 209,1 mio. kr., heraf 52,5 mio. kr. i 2024.
- De særlige lån vedr. indefrysning af ejendomsskatter forudsættes indfriet med 102,2 mio. kr. i 2026. Denne budgetpost modsvares dog af, at SKAT samtidig overtager kommunens tilgodehavender hos borgerne, hvilket indgår under balanceforskydninger, således at posterne opvejer hinanden i det samlede budget.
- Lån vedr. ældreboliger, som er underlagt særlige vilkår, afdrages med i alt 48,6 mio. kr., heraf 12,2 mio. kr. i 2024. Afdragene finansieres tillige med de tilhørende renteudgifter af beboernes huslejer, som indgår i driftsbudgettet under politikområdet Ældreboliger.
- Endelig betragtes indbetaling af indefrosne feriepenge også som afdrag på lån og indgår i budgettet med en samlet udgift på 12,8 mio. kr., hvoraf de 3,1 mio. forudsættes afviklet i 2024.

3.5.3. Balanceforskydninger

Begrebet balanceforskydninger dækker over budgetterede forskydninger i tilgodehavender og kortfristede gældsforpligtelser.

Der er i alt budgetteret med en nettoindtægt på 25,3 mio. kr. i 2024.

Heraf er de 18,1 mio. kr. modpost til den afsatte bufferpulje vedr. serviceudgifter og påvirker derfor ikke kommunens likviditet.

Af de resterende 7,2 mio. kr. vedrører 7,0 mio. kr. forventede indfrielse vedr. lån til betaling af ejendomsskatter, som er optaget før 2024, idet låneordningerne herefter er overgået til SKAT. Tilsvarende er der budgetteret med indtægter for 7,0 mio. kr. i 2025 og 2026. Herudover er der i 2024 budgetteret med en indtægt på 0,1 mio. kr. vedr. sidste afdrag fra Melby Liseleje Idrætsforening vedr. anlægsbidrag i forbindelse med renoveringen af klubhuset i Melby i 2021.

Endeligt indgår provenu og afregning af kirkeskatter under balanceforskydninger, idet kommunen modtager skatteindtægten og afregner udgifterne til provsti og kirkekasser på baggrund af deres fastsatte budgetter. For 2024 giver dette en indtægt på 0,1 mio. kr., et beløb som også er videreført i overslagsårene. Beløbet skal ses i sammenhæng med, at der ultimo 2023 forventes opsamlet en gæld til kirkerne på 1,6 mio. kr. Med de budgetterede indtægter i budgetperioden vil denne gæld stige til 1,9 mio. kr. ultimo 2027. At gælden ikke er forudsat nedbragt i løbet af perioden skyldes, at kirkeskatten er omfattet af valget mellem statsgaranti og selvbudgettering. Som det gælder for personskatterne, jf. afsnit 3.1.1, må det forventes, at selvbudgetteringen isoleret set vil betyde lavere skatteindtægter for 2024 og dermed en negativ efterregulering vedr. kirkeskatten i 2027, og her er der ikke nogen udligningsordning til at afdække mindreindtægten.

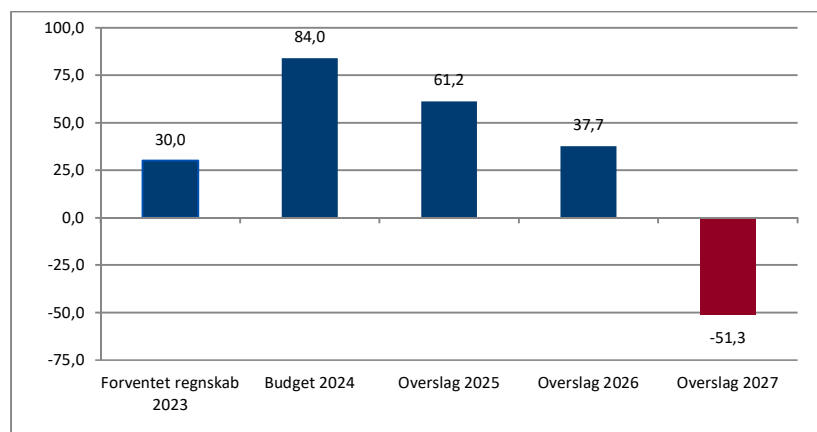
4. Likviditet

4.1. Den løbende likviditet

Ved udarbejdelsen af budgettet for 2024-2027 er det på baggrund af det forventede regnskab pr. 31. juli 2023 forudsat, at kommunen kommer ud af 2023 med en ultimo kassebeholdning på 30,0 mio. kr., jf. budgetforudsætningerne under afsnit 2.2.

Desuden er det, jf. hovedsigten under afsnit 1, forudsat, at der lægges 54,0 mio. kr. i kassen i budgetåret 2024, mens der i overslagsårene 2025-2027 vil blive brugt 135,3 mio. kr. af kassebeholdningen, således at der ved udgangen af 2027 forventes en ultimo kassebeholdning på -51,3 mio. kr.

Udviklingen i kassebeholdningen ultimo året i mio. kr.

Det skal imidlertid hertil bemærkes, at det som en forudsætning for årets budget er besluttet, at spare 10 mio. kr. op årligt til imødegåelse af kommende udfordringer og finansiering af fremtidige større anlægsinvesteringer. Hvis denne opsparing bruges, vil den faktiske likviditet falde til -91,3 mio. kr. ultimo 2027.

Et andet aspekt omkring den opgjorte likviditet er, at kommunen via balanceforskydningerne også administrerer likvide beholdninger for eksterne aktører. Det betyder, at alle pengene i kassebeholdningen ikke vedrører kommunens skattefinansierede drift. Det drejer sig for eksempel om:

- Ældreboligerne: Administrationen er udbudt til et boligselskab, men de årlige regnskabsresultater indgår i kommunens regnskab, og boligernes opsamlede likvide beholdning dermed indgår i kommunens kassebeholdning. Her vil ændringer i balancen mellem henlæggelser og anvendelse af henlagte midler derfor påvirke kommunens likviditet.
- Kirkeskatte: Jf. beskrivelsen ovenfor under balanceforskydninger
- Affaldshåndtering: Administreres af Halsnæs Forsyning, men de årlige regnskabsresultater indgår i kommunens regnskab, og eventuelle mellemværender med borgerne er dermed en del af kommunens kassebeholdning. Mellemværendet skal afvikles og holdes så tæt på nul via regulering af taksterne
- Skadedyrsbekæmpelse (rottebekæmpelse): Indgår som en del af kommunens regnskab, men skal over tid hvile i sig selv, således at de opkrævede indtægter, skal dække de afholdte udgifter. Mellemværendet reguleres ved at ændre taksten.

Denne systematik indebærer imidlertid også, at det ikke er alle de midler, der indgår i opgørelsen af kommunes likviditet, kommunen selv råder over, og som indgår direkte i kommunens budgetlægning, men at der over tid kan ske påvirkning af kommunens likviditet som følge af, at de aktuelle mellemværender nedbringes eller forhøjes.

I forhold til den forventede likviditet på 30,0 mio. kr. ultimo 2023, kan det umiddelbart opgøres, at 19,2 mio. kr. vedrører ældreboligerne, mens kirkerne forventes at have 1,6 mio. kr. til gode. Affaldshåndteringen udviser en gæld til borgerne på ca. 0,2 mio. kr. og skadedyrsbekæmpelsen udviser et tilsvarende tilgodehavende. Korrigeres der for disse forhold på i alt 21,5 mio. kr., er den reelle kommunale likviditet ultimo 2023 på 8,5 mio. kr. Eftersom det i budgettet er forudsat, at der vil ske et stigende forbrug af de henlagte midler vedr. ældreboliger de kommende år, vil størrelsen af den likviditet, som ikke reelt er kommunens, blive lidt mindre med årene.

4.2. Den gennemsnitlige likviditet

Det primære sigtepunkt for kommunens likviditet er imidlertid den gennemsnitlige kassebeholdning, hvilket skyldes, at den daglige kassebeholdning udviser store udsving, og dermed ikke egner sig som det primære styringsværktøj.

Det fremgår af Budget- og regnskabssystem for kommunerne, at kommunens laveste gennemsnitlige likviditet set over de seneste 365 dage ikke må være negativ, den såkaldte kassekreditregel – ellers sættes kommunen under administration.

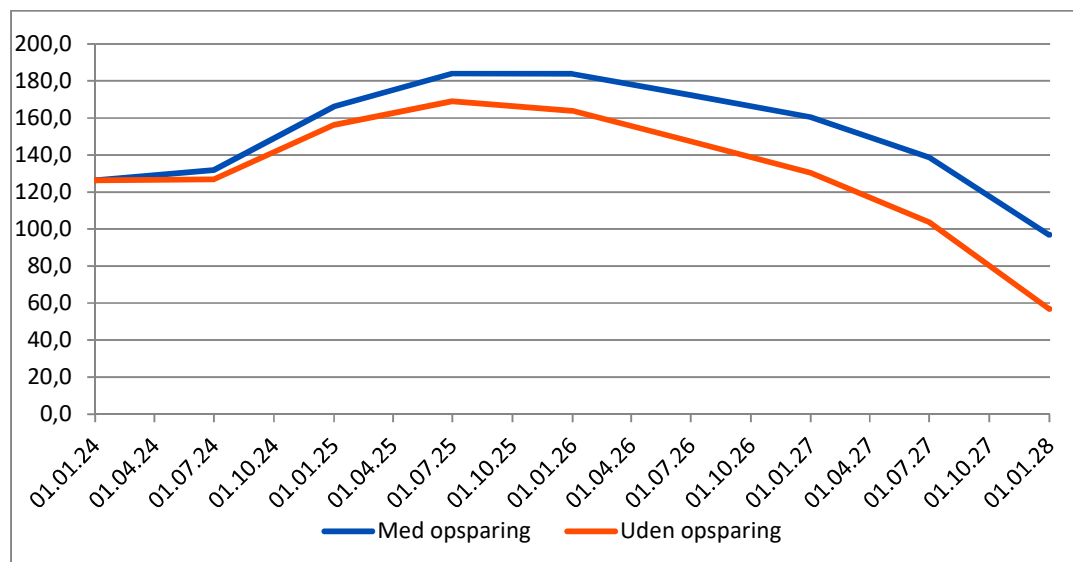
Jf. afsnit 2.3 har Byrådet fastsat et langsigtet økonomisk mål på den laveste gennemsnitlige likviditet på 2.000 kr. pr. indbygger, hvilket svarer til ca. 63,0 mio. kr. ved udgangen af budgetperioden.

Imidlertid er dette likviditetsmål under pres. Dels fordi der er strukturel ubalance i det nuværende flerårsbudget, da indtægterne ikke kan dække den løbende drift samt et anlægsbudget svarende til anlægsrammen og afdrag på kommunens lån, og dels fordi indtægtsgrundlaget er vigende på grund af udviklingen i befolkningssammensætningen, jf. afsnit 2.4, og endelig venter der en række store anlægsinvesteringer også i årene efter den nuværende budgetperiode.

Som følge heraf blev det, som nævnt ovenfor besluttet at gennemføre en opsparring, hvor der hvert år er lagt 10,0 mio. kr. til side ud over likviditetskravet i den økonomiske politik. Som følge heraf er gennemsnitslikviditeten i hovedsigten opgjort både med og uden opsparring. Uden opsparringen ender det vedtagne flerårsbudget med en gennemsnitslikviditet på 56,9 mio. kr. eller ca. 8,0 mio. kr. under målet. Med opsparringen ender den 40 mio. kr. derover.

Den laveste gennemsnitslikviditet forventes i 2024 at være 121,3 mio. kr., som stiger i løbet af året, idet der – hovedsageligt som følge af de ekstraordinært høje aconto ejendomsskatter i 2024 vil blive lagt 54,0 mio. kr. i kassen i løbet af året. Denne indtægt vil slå fuldt igennem i gennemsnitslikviditeten i løbet af 2025, hvorefter gennemsnitslikviditeten løbende vil falde, efterhånden som forbruget af kassebeholdningen slår igennem i overslagsårene for så at ende på 97,0 mio. kr. ultimo 2027, når opsparringen på de 40,0 mio. kr. er indregnet. Forudsættes opsparringen anvendt løbende i løbet af budgetperioden, ender gennemsnitslikviditeten ultimo 2027 i stedet på 57,0 mio. kr.

Udvikling i gennemsnitslikviditeten 2024-2027 i mio. kr.

5. Gæld

Halsnæs Kommune havde ultimo 2022 langfristede gældsforpligtelser vedr. lån og leasing på 793,9 mio. kr. Heraf vedrørte 142,7 mio. kr. ældreboliger (som er undergivet en særlig lovgivning med hensyn til finansiering og afvikling), mens 556,3 mio. kr. vedrørte almindelig skattefinansieret gæld, 82,2 mio. kr. vedrørte lån optaget til afdækning af tilgodehavender fra indefrosne ejendomsskatter, og 12,7 mio. kr. vedrører leasingforpligtelser.

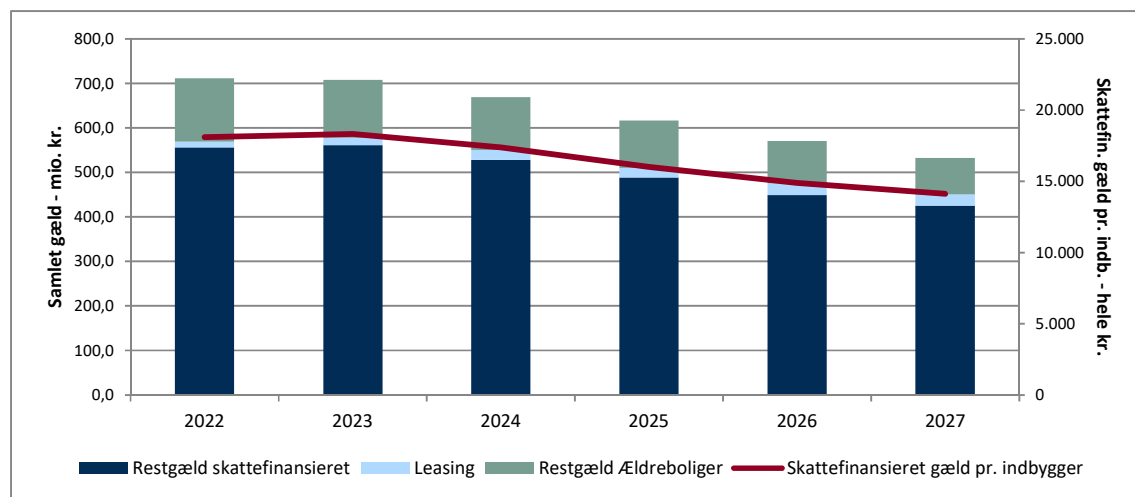
Ved udgangen af budgetperioden er gælden vedr. de skattefinansierede lån faldet til 425,3 mio. kr., og gælden vedr. ældreboliger til 82,1 mio. kr. Til gengæld stiger leasinggælden til 25,3 mio. kr., hvilket hovedsageligt skyldes større udskiftninger i kommunens bilflåde.

Ud over lån og leasing indgår også gæld vedrørende indefrosne feriepenge, når den samlede langfristede gæld opgøres. Her var gælden ultimo 2022 på 99,1 mio. kr., som ved udgangen af budgetperioden forventes nedbragt til 97,0 mio. kr.

Når udviklingen i gælden pr. indbygger opgøres i forhold til den økonomiske politik indgår feriepengene ikke, ligesom indefrysningsslåne holdes udenfor, da de betragtes som en mellemfinansiering og vil være overtaget af SKAT ved udgangen af 2026.

Af nedenstående graf fremgår udviklingen i kommunens forskellige lån uden feriepenge og indefrysningsslån. Som det fremgår falder den skattefinansierede gæld (skattefinansierede lån og leasingforpligtelser) pr. indbygger fra 18.091 kr. ultimo 2022 til 14.122 kr. ultimo 2027.

Udviklingen i kommunens lånegæld og skattefinansieret gæld pr. indbygger

Halsnæs Kommune
Rådhuspladsen 1
3300 Frederiksværk
Telefon 47 78 40 00
mail@halsnaes.dk
www.halsnaes.dk